FI

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO

Bryssel 8.7.2009
KOM(2009) 329 lopullinen

VIHREÄ KIRJA

Edistetään nuorten oppimiseen liittyvää liikkuvuutta

VIHREÄ KIRJA

Edistetään nuorten oppimiseen liittyvää liikkuvuutta

JOHDANTO

Oppimiseen liittyvän liikkuvuuden merkitys kasvaa

Oppimiseen liittyvä liikkuvuus – jossa mennään toiseen maahan tarkoituksena hankkia uusia taitoja – on keskeisiä keinoja, joilla etenkin nuoret voivat parantaa tulevaa työllistettävyyttään ja kehittää itseään.[1] Tutkimuksissa on vahvistettu, että oppimiseen liittyvä liikkuvuus lisää opiskelijoiden henkistä pääomaa, kun he pääsevät hankkimaan uusia tietoja, kielitaitoa ja kulttuurienvälisiä taitoja. Myös työnantajat tunnustavat nämä hyödyt ja pitävät niitä arvossa.[2] Nuorina oppijoina liikkuvista tulee liikkuvia työntekijöitä todennäköisemmin kuin muista. Oppimiseen liittyvä liikkuvuus on ollut tärkeässä asemassa tehtäessä koulutusjärjestelmistä ja -laitoksista avoimempia, eurooppalaisempia, kansainvälisempiä ja tehokkaampia ja tuotaessa ne paremmin kaikkien ulottuville.[3] Se parantaa myös Euroopan kilpailukykyä antamalla panoksen osaamisintensiivisen yhteiskunnan rakentamiseen, mikä edesauttaa Lissabonin kasvu- ja työllisyysstrategian tavoitteiden saavuttamista.

Komissio on nykyisessä kansainvälisessä talouskriisissä painottanut koulutusinvestointeja. Se on tähdentänyt, että vaikka tällaisissa olosuhteissa saattaa olla houkuttelevaa suunnata resursseja pois koulutuksesta, nimenomaan taloudellisissa vaikeuksissa on huolehdittava siitä, että osaamiseen ja taitoihin investoidaan.[4] Oppijoiden liikkuvuuden olisi siksi annettava uutta puhtia pyrkimyksiin kartuttaa eurooppalaisten taitoja ja kykyä innovoida ja kilpailla kansainvälisesti. Se voi auttaa ratkaisemaan myös liikkuvuuden puuttumisesta syntyneen paradoksaalisen tilanteen, että vakavasta kriisistä huolimatta joissakin maissa ja joillakin sektoreilla on pulaa tarvittavilla taidoilla varustetuista työntekijöistä.

Oppimiseen liittyvällä liikkuvuudella on muitakin etuja. Siitä voi olla apua esimerkiksi eristäytymisen, protektionismin ja muukalaisvihan torjunnassa – niitä kaikkia esiintyy

---

1 Tässä vihreässä kirjassa ei käsitellä liikkuvuutta työmarkkinoilla vaan liikkuvuutta oppimistarkoituksessa.

2 Eräässä selvityksessä kävi esimerkiksi ilmi, että 54 prosenttia entisistä Erasmus-opiskelijoista katsoi, että ulkomaanjakso auttoi heitä saamaan ensimmäisen työpaikkansa. Friedhelm Maiworm ja Ulrich Teichler 2004: *Study Abroad and Early Career: Experiences of Former Erasmus Students*, Erasmus Student Networkin vuotuiset selvitykset, yhteisön Sokrates II-, Leonardo da Vinci II- ja eLearning-ohjelmien loppuarvioinnit sekä *Analysis of the Effects of Leonardo da Vinci Mobility Measures on Young Trainees, Employees and the influence of socio-economic factors*, 2007.

3 Korkeakoulujärjestelmän osalta tämä hyöty on osoitettu joulukuussa 2008 julkaistussa tutkimuksessa *The impact of Erasmus on European higher education: quality, openness and internationalisation* (http://ec.europa.eu/education/erasmus/doc/publ/impact08.pdf).
Ks. myös CSES-tutkimuskeskuksen laatima Erasmus Mundus -ohjelman väliarviointi kesäkuulta 2007 (http://ec.europa.eu/education/programmes/mundus/doc/evalreport_en.pdf).
Tutkijoiden liikkuvuutta tukevilla Marie Curie -toimilla pyritään tieteellisten osaajien tasapainoiseen liikkuvuuteen Euroopassa ja koko maailmassa.

4 *Euroopan talouden elvytyssuunnitelma*, 26.11.2008 (KOM(2008) 800, s. 15).

talouskriisien aikoina. Se voi myös vahvistaa eurooppalaista identiteettiä ja kansalaisuutta nuorten keskuudessa. Lisäksi se tukee osaamisen liikkumista, joka on portti Euroopan osaamiselle rakentuvaan tulevaisuuteen.

Oppimiseen liittyvä liikkuvuus on nykyään lähinnä poikkeus. Siitä olisi kuitenkin tehtävä luonnollinen osa eurooppalaisuutta ja kaikille nuorille eurooppalaisille avoin mahdollisuus. Se auttaisi merkittävällä tavalla huolehtimaan Euroopan unionin tulevasta kilpailukyvystä ja yhteenkuuluvuudesta.

Vihreä kirja – miksi?

Oppimiseen liittyvää liikkuvuutta ja sen potentiaalia eurooppalaisten oppimis- ja taitostrategioiden kannalta on viime aikoina pohdiskeltu paljon. Kun Erasmus-ohjelma vuonna 2007 täytti kaksikymmentä vuotta, käytiin runsaasti keskusteluja liikkuvuuden tarjoamista eduista korkea-asteen koulutuksessa samoin kuin tarpeesta ulottaa se muillekin aloille. Neuvosto piti liikkuvuutta – etenkin korkea-asteella – keskeisenä prioriteettina.[5] Euroopan komission Lissabon-raportissa[6] joulukuulta 2007 toivottiin, että Erasmus-tyyppisestä liikkuvuudesta tulee tavanomainen osa korkeakouluopintoja.

Tammikuussa 2008 Euroopan komissio perusti korkean tason asiantuntijafoorumin tarkastelemaan sitä, miten liikkuvuutta voitaisiin lisätä korkeakoulusektorin lisäksi yleisemmin nuorten keskuudessa. Foorumi esitti kesäkuussa 2008 raporttinsa,[7] jossa se toivoi, että oppimiseen liittyvästä liikkuvuudesta tulee Euroopan nuorten keskuudessa poikkeuksen sijaan sääntö. Komissio vahvisti heinäkuussa 2008 antamassaan tiedonannossa *Uudistettu sosiaalinen toimintaohjelma: mahdollisuudet, väylät ja yhteisvastuu 2000-luvun Euroopassa*,[8] että se aikoo kehittää edelleen ns. viidettä vapautta poistamalla tiedon vapaan liikkuvuuden esteitä ja edistämällä erityisryhmien, kuten nuorten, liikkuvuutta. Viimeksi mainittua kysymystä käsiteltäisiin vuonna 2009 vihreässä kirjassa.

Neuvosto totesi marraskuussa 2008, että ”jokaisella nuorella olisi oltava mahdollisuus osallistua jonkinlaiseen liikkuvuuteen joko opiskeluaikanaan tai ammatillisen harjoittelun muodossa tai vapaaehtoistoiminnan yhteydessä”. Neuvosto kehotti jäsenvaltioita ja Euroopan komissiota erityisesti kehittämään edelleen kaikkien nuorten mahdollisuuksia liikkuvuuteen opiskeluaikanaan, ammatillisen harjoittelun muodossa tai vapaaehtoistoiminnan yhteydessä.[9]

Bolognan prosessiin osallistuvien maiden korkeakoulutuksesta vastaavat ministerit antoivat 29. huhtikuuta 2009 Leuvenin julkilausuman, jonka mukaan vuonna 2020 vähintään 20 prosenttia Euroopan korkeakoulutusalueen maiden korkeakouluista valmistuneista on opiskellut tai harjoitellut ulkomailla.[10]

---

5 Neuvoston 23. marraskuuta 2007 antama päätöslauselma yliopistojen nykyaikaistamisesta Euroopan kilpailukyvyn edistämiseksi globaalissa osaamistaloudessa.

6 Strategiaraportti uudistetusta Lissabonin kasvu- ja työllisyysstrategiasta: uuden kauden (2008–2010) käynnistäminen, KOM(2007) 803.

7 Liikkuvuutta käsittelevän korkean tason asiantuntijafoorumin raportti, kesäkuu 2008 (http://ec.europa.eu/education/doc/2008/mobilityreport_en.pdf).

8 KOM(2008) 412.

9 Neuvoston ja neuvostossa kokoontuneiden jäsenvaltioiden hallitusten edustajien päätelmät, 20. ja 21. marraskuuta 2008, nuorten liikkuvuudesta, EUVL C 320, 16.12.2008 (http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/educ/104249.pdf).

10 Ks. http://www.ond.vlaanderen.be/hogeronderwijs/bologna/conference/documents/Leuven_Louvain-la-Neuve_Communiqué_April_2009.pdf.

Kesäkuussa 2009 annetussa komission työllisyysaiheisessa tiedonannossa nostettiin liikkuvuuden edistäminen yhdeksi keskeiseksi prioriteettitoimeksi, jota tarvitaan lamasta selviytymiseen ja työpaikkojen luomiseen. Siinä korostettiin erityisesti sitä, että liikkuvuus voi tarjota nuorelle työttömälle mahdollisuuden parantaa taitojaan.[11]

Poliittisissa ja asiantuntijapiireissä on siis pohdittu paljon oppimiseen liittyvän liikkuvuuden etuja ja mahdollisuuksia sen laajentamiseen. Piireissä on annettu selkeä tuki tavoitteelle laajentaa liikkuvuusmahdollisuuksia ja ulottaa ne laajemmin nuoriin. Nyt on aika hyödyntää tätä yksimielisyyttä ja laatia strategioita tavoitteiden toteuttamiseksi. Tällä vihreällä kirjalla halutaan avata keskustelu eri sidosryhmille ja suurelle yleisölle ja pyytää näkemyksiä parhaista tavoista lisätä nuorten liikkuvuusmahdollisuuksia merkittävästi.

Millaista liikkuvuutta?

Vihreä kirja on alaltaan laaja. Tarkoituksena on tarkastella kaikkien nuorten tilannetta kaikissa oppimisympäristöissä: koulussa, korkeakouluopintojen kaikissa vaiheissa (kandidaatin-, maisterin- ja tohtorintutkintoon johtava opiskelu), harjoitteluissa, oppisopimuskoulutuksessa, nuorisovaihdoissa, vapaaehtoistyössä ja ammattikoulutuksessa niin Euroopan unionissa kuin sen ulkopuolellakin. Oppimiseen liittyvällä liikkuvuudella katsotaan olevan merkitystä kaikissa oppiaineissa ja kaikilla aloilla – kulttuurissa, tieteessä ja tekniikassa, taiteissa, urheilussa. Sillä on merkitystä myös nuorille yrittäjille. Tarkoituksena olisi tarkastella, miten jo olemassa olevia ja uusia menettelyjä ja välineitä voitaisiin hyödyntää paremmin nuorten liikkuvuuden tukemiseksi. Samoin olisi selvitettävä, miten mukaan saadaan kaikki viranomaistasot (EU, kansallinen, alueellinen ja paikallinen) ja muut sidosryhmät (yritykset, kansalaisyhteiskunta, yksityishenkilöt).

Vihreän kirjan tavoitteista voidaan nostaa esiin seuraavat:

- Sillä pyritään edistämään *organisoitua oppimiseen liittyvää liikkuvuutta*. Liikkuvuustoimille olisi vahvistettava oppimistulokset, ja niillä olisi hankittava pätevyyksiä, opintosuorituksia ja/tai ammattikokemusta. Niihin voi sisältyä myös vapaaehtoistyötä ja epävirallista oppimista, jotka voivat olla erittäin tehokas keino saavuttaa sellaiset nuoret, jotka muutoin saattaisivat jäädä liikkuvuusohjelmien ulkopuolelle. Edellytyksenä on, että toimet validoidaan asianmukaisesti. EU:n ohjelmista tuettavan liikkuvuuden lisäksi kirjan piiriin kuuluu muitakin oppimiseen liittyvän liikkuvuuden muotoja, joita tuetaan jäsenvaltioissa tai jotka toteutetaan yksityisesti.

- Ensiksi tarkastellaan liikkuvuutta EU:n ohjelmien nykyisten osallistujamaiden välillä, kuten neuvoston päätelmissä marraskuussa 2008 toivottiin. Samalla pyritään kehittämään vaihtoja muun maailman kanssa. Kirjassa painotetaan kansainvälistä liikkuvuutta, sillä muutto toiseen maahan on todennäköisesti haastavaa ja palkitsevaa. Se soveltuu hyvin tämäntyyppisen kuulemisen painopisteeksi.

- Edistetään saman *sektorin sisällä* (koulut, korkeakoulut, yritykset jne.) tapahtuvan kansainvälisen liikkuvuuden lisäksi myös liikkumista *sektorilta toiselle*: koulutuksen maailmasta yritysmaailmaan ja päinvastoin, koulutuksesta vapaaehtoistyöhön, ammattikoulutuksesta tieteelliseen koulutukseen, julkisista tutkimuslaitoksista yrityksiin jne.

---

[11] Komission tiedonanto *Yhteinen sitoutuminen työllisyyteen*, KOM(2009) 257.

- Keskitytään *fyysiseen liikkuvuuteen antaen* samalla *arvoa* myös *virtuaaliselle liikkuvuudelle* – tietotekniikan käytölle ystävyystoimiin ja vaihtoihin nuorten kesken eri oppimisympäristössä – sekä fyysistä liikkumista valmistelevana ja täydentävänä ja siihen liittyvänä jatkotoimena että toimintana, josta saadaan ainakin osa fyysisen liikkuvuuden eduista. Virtuaalinen liikkuvuus, jota esimerkiksi Comenius-ohjelmaan kuuluva eTwinning-ystävyyskoulutoiminta ja sosiaaliset verkostot voivat tukea, voi olla erityisen arvokasta, kun se avaa nuorille koululaisille mahdollisuuksia solmia uusia yhteyksiä ja tutustua toisiin kulttuureihin.

- Keskitytään *nuorten* liikkuvuuteen, mikä ei tarkoita, etteikö oppimiseen liittyvä liikkuvuus olisi tärkeää kaikenikäisille. Elinikäisen oppimisen hengessä ei määritellä tarkkoja ikärajoja, mutta pääkohderyhmänä olisivat 16–35-vuotiaat.

Missä mennään?

EU on jo pitkään tukenut oppimiseen liittyvää liikkuvuutta eri ohjelmilla ja aloitteilla – etenkin vuosien 2007–2013 elinikäisen oppimisen ohjelmalla, joka kattaa runsaasti eri osa-alueita.[12] Oppimiseen liittyvää liikkuvuutta tuetaan myös rakennerahastoista. Henkilökunta- ja opiskelijavaihtoja eurooppalaisten ja Euroopan ulkopuolisten korkeakoulujen kesken tuetaan Erasmus Mundus- ja Tempus-ohjelmista.

Euroopan komissio on lisäksi osallistunut erinäisten liikkuvuutta helpottavien välineiden kehittämiseen. Niitä ovat Europass, eurooppalainen opintosuoritusten ja arvosanojen siirto- ja kertymisjärjestelmä ECTS (korkea-aste), tutkintotodistuksen liite, eurooppalainen tutkintojen viitekehys elinikäisen oppimisen edistämiseksi, ammatillisen koulutuksen opintosuoritusten ja arvosanojen eurooppalainen siirtojärjestelmä ECVET, Youthpass, EURAXESS, ns. opiskelijaviisumidirektiivi[13] ja ns. tiedeviisumipaketti.[14]

Nykyiset liikkuvuuteen liittyvät ohjelmat, välineet ja aloitteet on yhdessä suunnattu Euroopan nuorison eri ryhmille. Liikkuvuus on kuitenkin edelleen pikemminkin poikkeus kuin sääntö. Joillakin ryhmillä, kuten opiskelijoilla, on siihen paremmat mahdollisuudet kuin toisilla, esimerkiksi ammatillista harjoittelua suorittavilla ja oppisopimusoppilailla, joiden kohdalla on vielä monia käytännön esteitä. Vuonna 2006 noin 310 000 nuorta pystyi hyödyntämään eurooppalaisten ohjelmien tarjoamia liikkuvuusmahdollisuuksia. Määrä on vain 0,3 prosenttia EU:n 16–29-vuotiaista. Asian eteen voitaisiin selvästikin tehdä paljon enemmän.

Rakenne

---

12 Niitä ovat seuraavat: a) korkea-asteen koulutus (Erasmus, Erasmus Mundus, Marie Curie) kohderyhmänä perustutkinto- ja jatko-opiskelijat ja henkilökunta, b) korkea-asteen koulutus ja tutkimus (Marie Curie, liikkuvuus huippuosaamisen verkostoissa ja teknologiayhteisöissä), c) liikkuvuus korkea-asteen koulutuksesta yrityksiin (Erasmus ja Marie Curie), d) ammatillinen koulutus ja oppisopimus (Leonardo), e) toisen asteen koulutus (Comenius), f) aikuisopiskelu ja ikäihmisten vapaaehtoistyö (Grundtvig), g) kulttuuritoiminta (Kulttuuri-ohjelma), h) nuorisovaihdot ja nuorten vapaaehtoistyö (Youth in Action -nuorisotoimintaohjelma), i) vapaaehtoistyö (Youth in Action -ohjelman puitteissa tapahtuva eurooppalainen vapaaehtoistyö), j) kansalaisyhteiskunta (Kansalaisten Eurooppa) sekä k) Erasmus nuorille yrittäjille -valmistelutoimi.

13 Neuvoston direktiivi 2004/114/EY, annettu 13 päivänä joulukuuta 2004, kolmansien maiden kansalaisten opiskelua, opiskelijavaihtoa, palkatonta harjoittelua tai vapaaehtoistyötä varten tapahtuvan maahanpääsyn edellytyksistä.

14 Mukaan luettuna neuvoston direktiivi 2005/71/EY, annettu 12 päivänä lokakuuta 2005, kolmansien maiden kansalaisten erityisestä maahanpääsymenettelystä tieteellistä tutkimusta varten (”tiedeviisumi”).

Tämä vihreä kirja on jaettu kolmeen osaan. Osassa 1 käsitellään liikkuvuusjakson valmisteluun liittyviä asioita, kuten tiedotusta, motivointia, kielellistä valmistelua jne. Osa 2 taas liittyy varsinaiseen ulkomaanoleskeluun (siinä käsitellään myös asumisjärjestelyjä ja ohjausta) sekä sen jälkeisiin toimiin, kuten tulosten validointiin ja tunnustamiseen. Osassa 3 esitetään ehdotuksia, joilla tähdätään uuteen nuorten liikkuvuutta koskevaan yhteistyöhön.

1. OPPIMISEEN LIITTYVÄN LIIKKUVUUSJAKSON VALMISTELU

Huolellinen valmistautuminen on liikkuvuusjakson onnistumisen edellytys, joka on otettava olennaiseksi osaksi kaikkia hankkeita ja ohjelmia. Liikkuvuusmahdollisuuksia etsiville nuorille on tarjottava tietoja eri vaihtoehdoista ja rahoituksesta sekä apua valinnoissa ja käytännön seikoissa.

1.1. Tiedotus ja neuvonta

Internet ja muut sähköiset tieto- ja viestintävälineet auttavat nuoria valmistautumaan ulkomaanjaksoon, oppimaan isäntämaan kieltä, tutustumaan maahan ja sen kulttuuriin ja tulevaan isäntälaitokseensa, solmimaan suoria yhteyksiä jne. Liikkuvuuteen liittyvistä asioista on tarjolla runsaasti tietoa ja neuvoja. Ne voidaan jakaa kolmeen pääryhmään.

– **Rahoitus.** Edellä on jo lueteltu liikkuvuutta tukevat EU:n ohjelmat, joista monet kuuluvat elinikäisen oppimisen ohjelman tai Youth in Action -nuorisotoimintaohjelman piiriin. Komission toimia täydentävät lukuisat kansalliset ja alueelliset aloitteet, esimerkiksi yritysten, säätiöiden ja muiden tahojen ohjelmat.

– Nuorille tarjottavat oppimismahdollisuudet (koulutusalan ohjelmat). Komissio tarjoaa käyttöön erilaisia tietoportaaleja, joihin lukeutuvat Ploteus[15] (opas opiskelumahdollisuuksiin Euroopassa), Euroopan nuorisoportaali,[16] Study in Europe,[17] tutkijoille suunnattu Euraxess,[18] kaikkien Marie Curie -toimien yhteinen Marie Curie -sivusto,[19] Sinun Eurooppasi,[20] Euroguidance,[21] Eures,[22] Eurodesk[23] ja Erasmus nuorille yrittäjille.[24] Lisäksi tarjotaan koulutukseen ja liikkuvuuteen liittyvää tukea pk-yrityksille.[25]

– **Käytännön neuvonta** asumisesta, rahoituksesta, elinkustannuksista, oikeudellisista seikoista kuten viisumivaatimuksista, työluvista, vakuutuksista jne.

Nämä tietolähteet on tarkoitettu paitsi yksityishenkilöille myös laitoksille ja järjestöille, jotka järjestävät nuorten liikkuvuuteen liittyviä toimia osana kursseja, opinto-ohjelmia, vapaaehtoishankkeita tms.

---

15 Ks. http://ec.europa.eu/ploteus/home.jsp?language=fi.
16 Ks. http://europa.eu/youth/index.cfm?l_id=fi.
17 Ks. http://www.study-in-europe.org/.
18 Ks. http://ec.europa.eu/euraxess.
19 Ks. http://ec.europa.eu/mariecurieactions/.
20 Ks. http://ec.europa.eu/youreurope/index_fi.html.
21 Ks. http://www.euroguidance.net/.
22 Ks. http://ec.europa.eu/eures.
23 Ks. http://www.eurodesk.org.
24 Ks. http://www.erasmus-entrepreneurs.eu.
25 Ks. http://ec.europa.eu/enterprise/entrepreneurship/craft/craft-skills_training/skills_training_main_en.htm.

Nykyisistä tiedotustoimista on selvästikin apua, mutta välineistä ja ohjelmista ei vielä tiedetä tarpeeksi, ja kokonaisnäkemys nuorten liikkuvuuden mahdollisuuksista ja sen tukemisesta puuttuu. Tietoja on päivitettävä entistä paremmin, ja ne on tuotava helpommin saataville. Tätä on korostettu toistuvasti – viimeksi sen toi esiin neuvosto marraskuussa 2008. Nuoret eivät aina tunne käytettävissään olevia mahdollisuuksia. Tämä pätee korkeakouluopiskelijoihin ja tutkijoihin mutta etenkin yleissivistävien ja ammatillisten koulujen oppilaisiin, vapaaehtoistyötä tekeviin, oppisopimuskoulutettaviin ja niin edelleen.

Toimiva ratkaisu: Study in Germany

Sivusto study-in-germany.de tarjoaa kahdeksalla kielellä tietoa mahdollisuuksista opiskella Saksassa ja saada sitä varten stipendi. Lisäksi kerrotaan Saksassa elämisestä, kuten asumisesta, ruoasta ja urheilusta.
www.study-in-germany.de

Euronaver

Euronaver.net-verkosto pyrkii tehostamaan kansainvälistä liikkuvuutta ammatillisen koulutuksen piirissä. Sen kautta voi hyödyntää eurooppalaista foorumia, joka tarjoaa liikkuvuuteen liittyvää asiantuntemusta ja hyviä toimintamalleja. Erityisesti painotetaan oppisopimuskoulutuksen ja ammatillisen peruskoulutuksen erityistarpeita käsityöläisammateissa ja pk-yrityksissä. Kohderyhmänä ovat pääasiassa yritysten organisaatiot, ammatillisen koulutuksen tarjoajat, erilaiset välittäjät sekä yritykset.
www.euronaver.net

Miten liikkuvuuteen liittyvien tietojen ja neuvojen saatavuutta voisi parantaa?

Kertokaa toimivista ratkaisuista – myös sopivista keinoista ja tavoista tietojen saattamiseksi saataville.

1.2. Markkinointi ja motivointi

Päättäjät pitävät yleisesti oppimiseen liittyvää liikkuvuutta nuorien kannalta hyvänä asiana. Nuoret itse eivät kuitenkaan välttämättä riittävästi oivalla sen hyötyjä.

On tekijöitä, joiden vuoksi monet nuoret eivät edes harkitse ulkomaille lähtöä: opinnot olisi saatava päätökseen, työpaikka, rahoitus tai kielitaito ja kulttuurien tuntemus mietityttävät, eikä kodin jättäminenkään houkuttele. Oppimiseen liittyvä liikkuvuus voisi kiinnostaa nuoria enemmän, jos heille kerrottaisiin selvemmin sen tarjoamista eduista. Etenkin opettajilla, nuorisotyöntekijöillä ja esimiehillä on mahdollisuus kannustaa ja edistää liikkuvuutta ja tarjota positiivisia esimerkkejä antamalla tunnustusta oppimiseen liittyvän liikkuvuuden tuomalle lisäarvolle. On myös tarpeen pohtia, miten voidaan lisätä niiden henkilöiden motivaatiota, jotka toimivat liikkuvuuteen liittyviin ohjelmiin osallistuvien, esimerkiksi nuorten yrittäjien ja harjoittelijoiden, isäntinä.

Nuoret on lisäksi saatava vakuuttuneiksi siitä, että liikkuvuusjaksosta on heille hyötyä. Keskeistä on, että ulkomaanoleskelun aikana tehdyt suoritukset tunnustetaan. Tunnustetaanko suoritukset muodollisesti ECTS:n, ECVET:n tai vastaavien järjestelmien kautta? Kirjataanko uudet taidot asianmukaisesti esimerkiksi tutkintotodistuksen liitteeseen taikka Europass- tai Youthpass-todistukseen? Asiasta tehdyissä arvioinneissa on käynyt ilmi, että vakiintuneista järjestelyistä huolimatta opiskelijoiden on turhankin usein vaikea saada oppimiseen liittyvillä liikkuvuusjaksoillaan hankkimansa suoritukset tunnustetuiksi niin kuin he ovat odottaneet. Se

on luonnollisesti heidän kannaltaan huono asia ja varmasti vähentää halukkuutta osallistua liikkuvuustoimiin laajemmin. Suoritusten tunnustamiseen liittyviä asioita käsitellään tuonnempana kohdassa 2.2.

Eurooppalaiset alueiden, yritysten, laitosten, ammatillisten ja opiskelijajärjestöjen ja muut asiaan liittyvät verkostot voisivat osallistua aktiivisesti nuorten liikkuvuuden edistämiseen. Näin ne auttaisivat paikallis- ja alueviranomaisia edistämään ja tukemaan liikkuvuutta. Nuorille pitäisi kertoa, millaista hyötyä he voisivat saada liikkuvuusjaksosta eli miten se voisi kehittää heitä itseään ja parantaa heidän työllistettävyyttään, kulttuurienvälistä osaamistaan ja kielitaitoaan. Motivointipyrkimyksissä olisi otettava huomioon ne hyvinkin erilaiset hyödyt ja haasteet, joita eri kohderyhmät koululaisista nuoriin yrittäjiin voivat odottaa.

Millä tavoin nuoria voitaisiin rohkaista osallistumaan liikkuvuustoimiin? Mitkä olisivat tehokkaimmat keinot? Kertokaa tiedossanne olevista konkreettisista toimivista ratkaisuista.

Mitkä tekijät mielestänne vähentävät eniten nuorten motivaatiota tarttua liikkuvuusmahdollisuuksiin?

1.3. Kielet ja kulttuuri

Kielitaito ja kulttuurienväliset taidot ovat olennaisia oppimiseen liittyvän liikkuvuuden kautta hankittavia taitoja. Oleskelu, opiskelu ja työnteko vieraassa maassa tarjoaa tilaisuuden uppoutua toiseen kielelliseen ja kulttuuriseen ympäristöön. Kielitaito ja kulttuurienväliset taidot lisäävät ammatillisia vaihtoehtoja ja parantavat Euroopan työvoiman taitoja. Lisäksi ne ovat olennainen osa todellista eurooppalaista identiteettiä. Keskeisessä asemassa on Euroopan unionin neuvoston vuonna 2002 Barcelonassa asettama tavoite, jonka mukaan lapsille olisi opetettava vähintään kahta vierasta kieltä jo pienestä pitäen. Edistymistä tavoitteen suhteen sekä kielitaidon ja oppimiseen liittyvän liikkuvuuden yhteyksiä on tarkasteltu komission vuonna 2008 esittämässä monikielisyyttä käsittelevässä strategisessa tiedonannossa.[26]

Kieltenopiskelun lisääntyminen on helpottanut liikkuvuutta, joka olisi jäänyt muutoin toteutumatta. Asiassa kuitenkin edistytään epätasaisesti, ja kielitaito muodostaa joillekin nuorille – etenkin ammatillisessa koulutuksessa oleville – edelleen korkean kynnyksen lähteä ulkomaille. Lisäksi on muistettava, että Euroopan kielellinen monimuotoisuus on olennainen osa Euroopan rikkautta ja että on tärkeää huolehtia siitä, että kohdemaina markkinoidaan myös sellaisia maita, joiden kieltä ei puhuta erityisen laajalti.

Toimiva ratkaisu: liikkuvat Glossomuseum-museot

Liikkuvat Glossomuseum-museot edistävät kieltenopiskelua ja kielellistä monimuotoisuutta Euroopassa. Kyse on kahdentoista kreikkalaisen, saksalaisen, tanskalaisen, espanjalaisen, ranskalaisen, italialaisen ja portugalilaisen organisaation interaktiivisesta yhteistyökumppanuudesta. Päätarkoituksena on tutustuttaa koululaisia eräiden EU:n virallisten kielten (etenkin vähemmän käytettyjen ja opetettujen kielten) kulttuurisiin piirteisiin ja motivoida heitä vieraan kielen opiskeluun. Lisäksi rohkaistaan elinikäiseen kieltenoppimiseen ja tutustumaan Euroopan kollektiiviseen kulttuuriperintöön.

www.ecose.org

[26] *Monikielisyys – Euroopan voimavara ja samalla myös yhteinen sitoumus* (KOM(2008) 566).

Miten liikkuvuuden kielellisiin ja kulttuurisiin esteisiin tulisi puuttua?

Kertokaa toimivista ratkaisuista.

1.4. Oikeudelliset näkökohdat

Valmisteluvaiheessa on tärkeää tarkastella myös nuoren oikeudellista asemaa isäntämaassa. EU:n laajentumisen ansiosta nuoret pääsevät liikkumaan maantieteellisesti selvästi laajemmalla alueella. Olemassa on kuitenkin monia hallinnollisia ja lainsäädäntöön liittyviä esteitä. Ulkomailla opiskelevan tai harjoittelua suorittavan oikeudellisen aseman pitäisi yleensä olla suhteellisen selkeä. Tilanne on kuitenkin joskus epäselvä sellaisten nuorten kohdalla, jotka eivät selvästi ole opiskelijoita tai harjoittelijoita (esimerkiksi oppimiseen liittyviin liikkuvuustoimiin osallistuvat nuoret ammattityöntekijät, kuten taiteilijat, suunnittelijat ja yrittäjät).

Joidenkin maiden säädökset saattavat estää liikkuvuutta etenkin toisen asteen ja ammatillisessa koulutuksessa. Alaikäisten liikkuvuudelle tarvittaisiin turvalliset puitteet. Erityinen eurooppalainen harjoittelijoita koskeva säännöstö voisi auttaa selvittämään niitä hankaluuksia, joita ulkomaanharjoitteluun sovellettavien sääntöjen erot harjoittelulle aiheuttavat. Tämä koskee mm. palkkaa ja työsopimuksia. Korkeakoulusektorilla on puolestaan ongelmana tohtorintutkintoon tähtäävien opiskelijoiden ja nuorten tutkijoiden asema, joka saattaa vaihdella opiskelijasta tai stipendiaatista palkkatyöntekijään. Aseman epäselvyys vaikuttaa myös sosiaaliturvahakemusten tekemiseen ja saattaa saada jonkun luopumaan osallistumisesta liikkuvuustoimiin.[27]

Mitkä ovat pääasialliset kohtaamanne liikkuvuuden oikeudelliset esteet? Esittäkää konkreettisia esimerkkejä.

Onko tiedossanne toimivia ratkaisuja liikkuvuuden oikeudellisiin esteisiin?

1.5. Tukien ja lainojen siirrettävyys

Ulkomaanoleskelua on valmisteltava myös taloudellisesti. Stipendien lisäksi myös kotimaiset sosiaalietuudet ja lainat saattavat olla merkittävä rahoituslähde. Ne ja muut välittömät ja välilliset tuet eivät useinkaan ole siirrettävissä – joskus vastoin yhteisön lainsäädäntöä –, mikä vähentää nuorten halua lähteä ulkomaille. Esimerkiksi korkeakoulusektorilla vain hyvin harvat maat sallivat tukien ja lainojen täysimääräisen siirtämisen – neljä jäsenvaltiota ei salli siirtämistä lainkaan.[28]

Yhteisöjen tuomioistuin totesi vuonna 1990 antamassaan tuomiossa, että siirtotyöläisen lapsella, joka päättää opiskella toisessa jäsenvaltiossa kuin vastaanottovaltiossa, on oikeus samoihin etuuksiin kuin vastaanottovaltiossa.[29] Vuonna 2007 antamassaan tuomiossa[30] tuomioistuin ulotti tämän oikeuskäytännön siirtotyöläisten perheitä laajemmalle toteamalla, että jos jäsenvaltio myöntää kansalaisilleen opintotukea ja jos kansalainen haluaa suorittaa opintoja toisessa jäsenvaltiossa, kotijäsenvaltio ei saa vaatia, että ulkomailla suoritettavat

---

27 Ks. myös komission tiedonanto *Paremmat uranäkymät ja suurempi liikkuvuus: eurooppalainen kumppanuus tutkijoita varten* (KOM(2008) 317).

28 Ks. Eurydicen raportti *Higher Education 2009: Developments in the Bologna Process*.

29 Asia C-308/89 *di Leo*, Kok. 1990, s. I-4185.

30 Yhdistetyt asiat C-11/06 *Morgan* ja C-12/06 *Bucher*, Kok. 2007, s. I-9161.

opinnot olisivat jatkoa lähtömaassa suoritetuille opinnoille. Komissio ryhtyy jatkossakin toimiin sellaisia jäsenvaltioita vastaan, jotka toimivat tällä alalla annetun yhteisön lainsäädännön vastaisesti.

Lisätietoja: Yhdistetyt asiat C-11/06 Rhiannon Morgan v. Bezirksregierung Köln ja

C-12/06 Iris Bucher v. Landrat des Kreises Düren, tuomio 23.10.2007

Yhteisöjen tuomioistuin totesi, että vaikka jäsenvaltiot ovat toimivaltaisia opetuksen sisällön ja koulutusjärjestelmiensä järjestämisen suhteen, tätä toimivaltaa käytettäessä on kuitenkin noudatettava yhteisön oikeutta ja erityisesti EY:n perustamissopimuksen 18 artiklaan perustuvaa unionin kansalaisten oikeutta vapaaseen liikkumiseen. Kun jäsenvaltio säätää opintotukijärjestelmästä, jossa opiskelijat voivat saada opintotukia siinä tapauksessa, että he opiskelevat jossain toisessa jäsenvaltiossa, jäsenvaltion on näin ollen huolehdittava siitä, että näiden tukien myöntämistavat eivät luo perusteetonta rajoitusta tälle oikeudelle liikkua ja oleskella jäsenvaltioiden alueella.

Vaikka jäsenvaltiot ovatkin yleisesti ottaen hyvin perillä tämän alan yhteisön lainsäädännöstä ja rikkomukset ovat pikemminkin poikkeus kuin sääntö, komissio uskoo, että olisi hyödyllistä julkaista jäsenvaltioiden viranomaisille ja muille sidosryhmille ohjeita, joissa esitetään yhteisön tuomioistuimen tähänastisen oikeuskäytännön keskeiset vaikutukset. Ohjeissa voitaisiin käsitellä mm. pääsyä koulutuslaitoksiin, tutkintotodistusten tunnustamista, opintotuen siirrettävyyttä ja opiskelijoiden muita oikeuksia isäntä- tai lähtömaassa.

Millaisia esteitä olette kohdannut, kun kyse on tukien ja lainojen siirrettävyydestä ja etuuksien saamisesta? Esittäkää konkreettisia esimerkkejä.

1.6. Euroopan unioniin ja sieltä pois suuntautuva liikkuvuus

Euroopan tulevan kilpailukyvyn kannalta on tärkeätä edistää nuorten eurooppalaisten liikkuvuutta sekä houkutella muiden maiden nuoria tulemaan Eurooppaan. Viisumikysymykset ovat vaikeuttaneet Erasmus Mundus -opiskelijoiden tuloa EU:hun ohjelman ensimmäisen vaiheen aikana.[31] Direktiivin 2004/114/EY[32] (nk. opiskelijadirektiivi) mukaan EU:n jäsenvaltioiden on helpotettava opiskelijoiden maahanpääsyä koskevia menettelyjä muiden muassa myöntämällä siihen tarvittava viisumi hyvissä ajoin. Lisäksi on huolehdittava siitä, että kolmansien maiden kansalaiset voivat opiskella eri jäsenvaltioissa. Lähes kaikki EU-maat ovat saattaneet opiskelijadirektiivin osaksi lainsäädäntöään, joten kolmansista maista tulevat opiskelijat voivat vedota sen säännöksiin, jos viisumien tai oleskelulupien saamisessa esiintyy kohtuutonta viivästystä.

EU:n ulkopuolelta tulevaan liikkuvuuteen liittyviä esteitä – pääasiassa viisumiongelmia – kohtaavat muutkin ryhmät, kuten EU:n vapaaehtoisohjelmiin, oppilasvaihtoihin tai palkattomaan harjoitteluun osallistuvat. EU-maat voisivat sen vuoksi käyttää mahdollisuutta soveltaa opiskelijadirektiiviä 2004/114/EY myös näihin ryhmiin. Komissio arvioi direktiivin soveltamista jäsenvaltioissa ja raportoi siitä vuoden 2010 kuluessa.

---

31 Ks. CSES-tutkimuskeskuksen laatima Erasmus Mundus -ohjelman väliarviointi kesäkuulta 2007 (http://ec.europa.eu/education/programmes/mundus/doc/evalreport_en.pdf).

32 Neuvoston direktiivi 2004/114/EY, annettu 13 päivänä joulukuuta 2004, kolmansien maiden kansalaisten opiskelua, opiskelijavaihtoa, palkatonta harjoittelua tai vapaaehtoistyötä varten tapahtuvan maahanpääsyn edellytyksistä.

Neuvoston direktiivissä 2005/71/EY[33] säädetään erityisestä oleskeluluvasta, joka myönnetään ulkomaiselle tutkijalle tämän sopimuksellisesta asemasta riippumatta (työntekijä, itsenäinen ammatinharjoittaja, apurahan haltija). Oleskeluluvan nopean myöntämisen perustana on hyväksytyn julkisen tai yksityisen eurooppalaisen tutkimusorganisaation kanssa tehtävä yksinkertainen sopimus (”vastaanottosopimus”), jossa täsmennetään tutkijan tieteellinen pätevyys, varojen riittävyys oleskeluun ja sairausvakuutus. Järjestelyllä on lukuisia hyviä puolia: työlupaa ei tarvita, perheen saaminen mukaan on helpompaa, maahantulo nopeutuu ja EU:n sisäinen liikkuvuus sujuvoituu.[34]

Toimiva ratkaisu:

AIESEC-harjoittelijoiden nopeutettu viisumimenettely Tanskassa

Kansainvälisen opiskelijajärjestön AIESECin Tanskan-osasto sopi Tanskan ulkoministeriön kanssa nopeutetusta menettelystä, joka koskee viisumiin liittyviä määräyksiä, kun kyse on EU:n ulkopuolisista maista Tanskaan harjoittelemaan tulevista AIESECin jäsenistä. AIESECin jäsenten viisumihakemusten käsittely lyhenee 2–3 kuukaudesta 3–4 viikkoon.

http://www.aiesec.org

Millä keinoilla voitaisiin edistää liikkuvuutta Euroopan unioniin ja sieltä muualle? Miten tämä olisi toteutettava?

Kertokaa toimivista ratkaisuista.

1.7. Liikkuvuusjakson valmistelu ja laatuseikat

On selvää, että liikkuvuustoimet sopivat parhaiten nuorille, ja heidät on helpompi saada vakuuttuneiksi liikkuvuuden hyödyllisyydestä, jos jakson valmistelu ja yleinen koordinointi tehdään hyvin. Oppimiseen liittyvän liikkuvuuden järjestäjien olisi luotava toimivat menettelyt osallistujien valintaan. Valinnan olisi oltava tasapuolista ja avointa. Lähettävien ja vastaanottavien laitosten olisi tehtävä yhteistyötä, jotta osallistujat ja vastaanottavat laitokset löytävät toisensa. Osallistujille olisi tässä vaiheessa annettava asianmukaista valmennusta, johon kuuluvat myös kielitaito ja kulttuurin tuntemus. Ulkomailla suoritettavan liikkuvuusjakson olisi sovittava mahdollisimman hyvin osallistujien omiin koulutusväyliin, taitoihin ja motivaatioon, ja sen olisi kehitettävä tai tuettava niitä. Siihen liittyviä ohjeita tarjoaa liikkuvuutta koskeva eurooppalainen laatuperuskirja, jossa luetellaan huomioon otettavat yleiset periaatteet (ks. jäljempänä oleva tietoruutu). Laatuperuskirjoja on laadittu muillekin aloille, kuten ammatilliseen koulutukseen (Leonardo da Vinci -ohjelman liikkuvuuden laatua koskeva sitoumus), tutkimukseen (eurooppalainen tutkijoiden peruskirja ja tutkijoiden työhönoton säännöstö),[35] korkea-asteen koulutukseen (Erasmus-opiskelijan peruskirja),[36] vapaaehtoistyöhön (Eurooppalaisen vapaaehtoistyön peruskirja)[37] ja yrityksille

---

33 Neuvoston direktiivi 2005/71/EY, annettu 12 päivänä lokakuuta 2005, kolmansien maiden kansalaisten erityisestä maahanpääsymenettelystä tieteellistä tutkimusta varten (EUVL L 289, 3.11.2005, s. 15).

34 Ks. http://ec.europa.eu/euraxess/index_en.cfm?l1=17&l2=0&l3=1&CFID=88944&CFTOKEN=69293189.

35 Ks. http://ec.europa.eu/euraxess/index_en.cfm?l1=0&l2=3.

36 Ks. http://ec.europa.eu/education/archive/million/charter_fi.pdf.

37 Ks. http://ec.europa.eu/youth/pdf/doc716_en.pdf.

(Erasmus nuorille yrittäjille -ohjelman laatusitoumus)[38]. Yleisesti ottaen sekä lähettävän että vastaanottavan laitoksen tai organisaation olisi selvästi sitouduttava laatuun.

Lisäksi kannattaa laatia opinto- tai harjoittelusopimus, jossa otetaan huomioon osallistujan tiedot ja taidot ja kielellinen valmentautuminen ja jonka lähettävä ja vastaanottava organisaatio ja osallistuja kaikki hyväksyvät. Sopimuksessa olisi esitettävä tavoitteet ja odotetut oppimistulokset sekä tapa, millä niihin olisi pyrittävä ja miten ne olisi toteutettava ja tunnustettava.

Lisätietoja: Liikkuvuutta koskeva eurooppalainen laatuperuskirja

Euroopan parlamentti ja neuvosto antoivat vuonna 2006 suosituksen koulutukseen liittyvästä valtioiden rajat ylittävästä liikkuvuudesta yhteisössä. Siinä luonnehditaan tiiviisti tämäntyyppiseen liikkuvuuteen liittyviä seikkoja. Suositukseen kuuluvassa liikkuvuutta koskevassa eurooppalaisessa laatuperuskirjassa on luettelo kaikkein tärkeimmistä seikoista, jotka on otettava huomioon oppimiseen liittyvää liikkuvuutta järjestettäessä. Luetteloa voidaan mukauttaa erilaisiin toimintaympäristöihin, kuten kouluihin, oppisopimuskoulutukseen jne.Laatuperuskirjassa mainitaan erityisesti opintosuunnitelma, josta kaikki osapuolet sopivat (lähettävä ja vastaanottava laitos sekä osallistuja).

http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/fi/oj/2006/l_394/l_39420061230fi00050009.pdf

Toimiva ratkaisu: Ap n' go

Ap n' go on foorumi, jolla opiskelijat ja oppisopimusoppilaat voivat hakea harjoittelupaikkaa ulkomailla ja jolla harjoittelupaikan tarjoamisesta kiinnostuneet yritykset voivat kertoa vaatimuksistaan. Sivusto auttaa osapuolia löytämään toisensa. Lisäksi opiskelijoille, oppisopimusoppilaille ja yrityksille tarjotaan käytännön neuvoja ja tietoa, erikielisiä online-työkaluja ja mahdollisuus jakaa kokemuksia ja toimivia ratkaisuja.

www.ap-and-go.eu

Millä toimenpiteillä voitaisiin varmistaa liikkuvuusjakson laadukkuus?

Kertokaa toimivista ratkaisuista.

1.8. Myös heikommassa asemassa olevat mukaan

Liikkuvuusmahdollisuuksia olisi tarjottava myös niille ryhmille, jotka tapaavat jäädä niiden ulkopuolelle. Oppimiseen liittyvän liikkuvuuden edut – sopeutuminen globalisaatioon, kilpailukyvyn parantuminen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden vahvistuminen – ovat muita heikommassa olevien kannalta erityisen tärkeitä. Liikkuvuuden lisäämiseen tähtäävät toimet olisi kohdistettava erityisesti niihin, jotka joutuvat kamppailemaan erityisten vaikeuksien kanssa. Näitä ryhmiä ovat esimerkiksi taloudellisesti tai sosiaalisesti muita heikommassa asemassa olevat, ryhmät joilla on erityistarpeita, sekä vähempiosaiset maahanmuuttajat. Elinikäisen oppimisen ohjelmasta, Youth in Action -nuorisotoimintaohjelmasta ja Erasmus Mundus -ohjelmasta tarjotaan erityistä tukea niille, joilla on erityistarpeita. Menettely

[38] Ks. Erasmus nuorille yrittäjille -ohjelman oppaassa oleva liite: http://www.erasmus-entrepreneurs.eu/upload/H840-290%20Erasmus%20Guide.pdf.

voitaisiin ottaa käyttöön muissakin ohjelmissa ja liikkuvuustoimissa, sillä mahdollisuus kehittää itseään oppimiseen liittyvän liikkuvuuden kautta on erityisen tärkeä näille ryhmille.

Toimiva ratkaisu: Spread the sign

Viittomakieli on kuuroille ja huonokuuloisille täysin välttämätön viestintäväline. Toisin kuin yleisesti luullaan, viittomakieli ei ole sama kaikkialla, minkä vuoksi kuurojen opiskelijoiden on ollut vaikea lähteä opiskelemaan ulkomaille. Verkkopohjainen viittomakielen sanakirja Spread the sign tarjoaa ensimmäisenä visuaalista tukea siihen, miten jokin termi ilmaistaan toisella viittomakielellä. Sen tarkoituksena on tukea ammatillisessa koulutuksessa olevia, jotka suunnittelevat ulkomaanjaksoa. Viittomakielten valikoima kattaa tällä hetkellä 11 maata.

www.spreadthesign.com

Mitkä ovat tärkeimmät oppimiseen liittyvää liikkuvuutta koskevat ongelmat, joita heikompiosaiset ryhmät kohtaavat?

Kertokaa toimivista keinoista näiden ongelmien ratkaisemiseen.

2. ULKOMAANJAKSO JA SEN JATKOTOIMET

Ulkomaille lähetettävien nuorten määrän lisääminen on vain kolikon toinen puoli. Lisäksi on järjestettävä, että nuoret otetaan asianmukaisesti vastaan. Kohtuuhintaisten asuntojen puute on edelleen ongelma etenkin suurissa kaupungeissa. Sama pätee tukipalveluihin, kuten neuvontapisteisiin, ruokaloihin ja terveydenhuoltopalveluihin. Ongelmat voivat lisääntyä, jos liikkuvien nuorten määrä lisääntyy kaavaillulla tavalla.

2.1. Ohjaus ja integroituminen

Vastaanottavan organisaation (oppilaitoksen, nuorisojärjestön, yrityksen jne.) olisi huolehdittava järjestelyistä, esimerkiksi mentoroinnista, joilla osallistujia neuvotaan ja avustetaan integroitumaan vastaanottavaan ympäristöön, sekä toimittava yhteyspisteenä, josta apua on mahdollista saada jatkuvasti.

Kertokaa tiedossanne olevista konkreettisista toimivista ratkaisuista.

2.2. Tunnustaminen ja validointi

On olennaista, että oppimiseen liittyvät liikkuvuusjaksot kirjataan, tunnustetaan ja validoidaan asianmukaisesti. Korkeakouluasteella toteutettava Bolognan prosessi, ammatillisen koulutuksen Kööpenhaminan prosessi ja Euroopan tutkimusalue ovat auttaneet parantamaan tutkintojen ja opintosuoritusten avoimuutta ja helpottamaan niiden tunnustamista koulutuksessa, mikä kuuluu jatkossakin jäsenvaltioiden toimivaltaan. Tällä hetkellä on käytössä mm. seuraavat eurooppalaiset välineet:

- eurooppalainen opintosuoritusten ja arvosanojen siirto- ja kertymisjärjestelmä ECTS (korkea-aste)
- ammatillisen koulutuksen opintosuoritusten ja arvosanojen eurooppalainen siirtojärjestelmä (ECVET, hyväksytty vuonna 2009)

- eurooppalainen tutkintojen viitekehys
- yhteiset tutkinto- ja pätevyysvaatimuksia selkeyttävät puitteet (Europass) (päätös N:o 2241/2004/EY), joihin kuuluu Europass-liikkuvuustodistus, johon kirjataan liikkuvuusjaksot, korkeakoulututkintotodistuksen liite (kehittäneet yhdessä UNESCO-CEPES, Euroopan neuvosto ja Euroopan komissio) sekä ammattitutkintotodistuksen liite
- Youthpass-todistus nuorisovaihtoihin ja vapaaehtoistyöhön osallistumisesta
- liikkuvuutta koskeva eurooppalainen laatuperuskirja.

Korkea-asteella on käytössä myös Euroopan neuvoston ja Unescon kehittämä yleissopimus korkea-asteen koulutusta koskevien tutkintojen tunnustamisesta Euroopan alueella vuodelta 1997 (Lissabonin tunnustamisyleissopimus).

Näistä välineistä useimpien asianmukaisesta käytöstä vastaavat kansalliset viranomaiset. Tunnustamisessa voitaisiin edetä nopeammin, jos käytössä olevilla välineillä pyrittäisiin saamaan aikaan sopimuksia alue- ja sektoritasolla. Kun koulutusta ollaan nyt linjaamassa oppimistulosten[39] suuntaan ja käyttöön otetaan tutkintojen viitekehyksiä, koulujen, korkeakoulujen, yritysten, nuorisojärjestöjen jne. on helpompi laatia sopimuksia liikkuvuusjaksojen tunnustamisesta. Tunnustamisen varmistamiseen tähtäävät järjestelyt ovat kehittyneimpiä korkea-asteella, mutta sielläkin on edelleen ongelmia.

Asianmukaiset liikkuvuusjakson jälkeiset jatkotoimet voivat kuitenkin sisältää muutakin kuin muodollisen tunnustamisen. Sen lisäksi, että hankitut muodolliset tiedot kirjataan asianmukaisesti esimerkiksi Europass-liikkuvuustodistukseen, Youthpass-todistukseen tai tutkintotodistuksen liitteeseen, olisi elinikäisen oppimisen hengessä validoitava myös epävirallinen ja arkioppiminen.[40]

Lisätietoja: Eurooppalainen opintosuoritusten ja arvosanojen siirto- ja kertymisjärjestelmä ECTS

ECTS:n avulla opiskelija voi kerätä korkeakouluopintosuorituksia. Se on opiskelijalähtöinen järjestelmä, jonka tarkoituksena on lisätä oppimistulosten ja -prosessien avoimuutta. Sillä halutaan helpottaa suunnittelua, toteuttamista, arviointia, arvosanojen ja oppimistulosyksiköiden tunnustamista ja validointia sekä opiskelijoiden liikkuvuutta. ECTS-järjestelmän käyttö on laajaa virallisesti järjestetyssä korkea-asteen koulutuksessa, ja sitä voidaan soveltaa myös muihin elinikäisen oppimisen toimiin. Järjestelmä kehitettiin alun perin Erasmus-ohjelmassa, ja nyt se on yksi keskeisistä välineistä Euroopan korkeakoulutusalueella (Bolognan prosessi).

http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc48_en.htm

---

39 Oppimistulos: se mitä oppija tietää, ymmärtää ja pystyy tekemään oppimisprosessin päätteeksi.

40 Euroopan tasolla käytetään seuraavia määritelmiä: Virallista oppimista tarjoaa tavallisesti oppilaitos, ja siihen kuuluvat jäsennetyt oppimistavoitteet, opiskeluaika ja opiskelun tukipalvelut. Virallinen oppiminen perustuu opiskelijan omaan tahtoon, ja siitä annetaan todistus. Epävirallista oppimista tarjoaa jokin muu taho kuin oppilaitos, eikä siitä yleensä anneta todistusta. Se kuitenkin perustuu opiskelijan omaan tahtoon, ja tavoitteet, opiskeluajat ja tukipalvelut ovat jäsennettyjä Arkioppimista tapahtuu arkipäivän toimissa, jotka liittyvät työhön, perhe-elämään tai vapaa-aikaan. Se ei ole jäsenneltyä, eikä siitä yleensä anneta todistusta. Useimmiten se lisäksi tapahtuu ilman oppijan nimenomaista tahtoa.

Onko opintojen (virallisten ja epävirallisten) validointi ja tunnustaminen mielestänne edelleen merkittävä este liikkuvuudelle?

Esittäkää konkreettisia esimerkkejä ja kertokaa, miten tilannetta voitaisiin parantaa.

3. UUSI LIIKKUVUUSYHTEISTYÖ

3.1. TOIMIJAT JA RESURSSIT LIIKKEELLE

Mikään toimija ei pysty yksin merkittävästi lisäämään nuorten liikkuvuusmahdollisuuksia nykyisten ohjelmien ulkopuolella. Liikkuvuuden tiellä edelleen olevien esteiden poistamiseen tarvitaan yhteistyötä, johon osallistuvat kaikki sektorit kieltenopetuksesta vapaaehtoistyöhön. Tarvitaan uudenlaista yhteistyökumppanuutta, jossa viranomaiset toimivat yhdessä kansalaisyhteiskunnan ja yritysmaailman kanssa. Ammatilliset, kansalais- ja nuorisojärjestöt voisivat osallistua aktiivisesti nuorten liikkuvuuden edistämiseen. Liikkuvuus voidaan ottaa mukaan kaikkeen politiikkaan koulutuksesta ja kulttuurista tutkimukseen, yritystoimintaan ja innovointiin.[41] Kansalaisyhteiskunnan järjestöjä voitaisiin rohkaista solmimaan ystävyyskaupunkitoiminnan kaltaisia yhteyksiä ja perustamaan järjestelyjä keskustelua varten. Sitä voitaisiin edistää jo toimivien eurooppalaisten ohjelmien kautta. Myös Euroopan alueilla olisi potentiaalia omaksua merkittävä rooli tässä uudenlaisessa liikkuvuuskumppanuudessa. Monet niistä ovat jo nyt keskeisiä liikkuvuuden tukijoita, jotka järjestävät muiden muassa rahoitusta, tukipalveluja ja oikeudellista neuvontaa.

Toimiva ratkaisu: alueidenvälinen yhteistyö

Toscanan, Katalonian ja Länsi-Götanmaan alueet ovat allekirjoittaneet kahdenvälisiä sopimuksia liikkuvuuden edistämiseksi eri sektoreilla: kouluissa, oppisopimuskoulutuksessa, keskiasteen jälkeisessä koulutuksessa taikka vastavalmistuneiden tai yrittäjien keskuudessa. Alueet ovat laatineet alueidenvälistä liikkuvuutta varten laatuperuskirjan, joka auttaa tekemään laatuseikoista selkeämpiä liikkuvuusvirtojen suunnittelussa.

http://www.mob-reg.eu

Koulut ja korkeakoulut voivat yhdessä kehittää toimia, joilla valmennetaan koululaisia myöhempää opiskelijaliikkuvuutta varten. Ne voivat järjestää esimerkiksi lukiolaisille suunnattuja kesäyliopistokursseja eri oppiaineissa. Comenius Regio -aloitteen[42] ja Youth in Action -ohjelman liikkuvuuselementtien pohjalta voitaisiin lisätä vuorovaikutusta epävirallisen koulutuksen parissa toimivien kanssa.

Lisätietoja: Comenius Regio -yhteistyöhankkeet

Hankkeissa tarjotaan rahoitusta koulujen alueelliselle yhteistyölle ja edistetään kokemusten

---

41 Tutkimuksen alalla ollaan toteuttamassa kumppanuusjärjestelyjä, joiden perustana ovat neuvoston 26.9.2008 antamat *päätelmät eurooppalaisesta kumppanuudesta tutkijoita varten: Paremmat uranäkymät ja suurempi liikkuvuus.*
Ks. http://register.consilium.europa.eu/pdf/fi/08/st13/st13671.fi08.pdf.

42 Ks. lehdistötiedote *Comenius Regio -ohjelma tarjoaa uusia mahdollisuuksia alueelliseen koulutusyhteistyöhön* (3.11.2008): http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/08/1621&format=HTML&aged=0&language=FI&guiLanguage=en.

ja hyvien käytäntöjen vaihtoa EU:n alueiden ja kuntien välillä. Koulutuksen parissa toimivia alueviranomaisia kehotetaan yhdessä alueen tai kunnan koulujen ja muiden toimijoiden kanssa muodostamaan yhteistyökumppanuuksia muiden alueiden kanssa ja tekemään yhteistyötä yhteisesti kiinnostavissa asioissa. Comenius Regio -yhteistyöhankkeiden kautta voidaan esimerkiksi tukea liikkuvuutta kumppanialueiden välillä ja kehittää kestäväpohjaisia oppilasvaihtojärjestelmiä. Ensimmäiset Comenius Regio -yhteistyöhankkeet käynnistyvät syksyllä 2009.

http://ec.europa.eu/education/comenius/doc1002_en.htm

Nuorten liikkuvuustoimiin kuuluu olennaisesti rahoitus. Rahoituksen saatavuus ei ole ainoa eikä aina merkittävinkään este liikkuvuuden lisäämiselle, mutta jotta liikkuvuusmahdollisuuksia voitaisiin tarjota kaikille nuorille, tarvitaan selvästi suurempi rahoituspohja kuin mitä nykyisten eurooppalaisten ohjelmien puitteissa nyt ja mahdollisesti myöhemmin on tarjolla. Eräät alueet hyödyntävät jo nyt Euroopan sosiaalirahastoa liikkuvuustoimien tukemiseen etenkin ammatillisessa koulutuksessa. Marie Curie -toimien yhteydessä kehitetyllä uudella rahoitusjärjestelmällä (COFUND) tuetaan käynnissä olevia tai vastaperustettuja alueellisia, kansallisia tai kansainvälisiä ohjelmia, joista tuetaan koulutukseen ja urakehitykseen liittyvää kansainvälistä liikkuvuutta. Rakennerahastot voivat myöhemmin tarjota muitakin mahdollisuuksia liikkuvuuden tukemiseen. Euroopan investointipankki tukee erinäisiä kansallisia ja alueellisia hankkeita, jotka liittyvät korkeakouluopiskelijoille myönnettäviin opintolainoihin. EIP:n resursseja hyödyntämällä voitaisiin laajentaa liikkuvuustoimiin käytettävissä olevaa rahoituspohjaa. Näiden eri rahoituslähteiden avulla EU voi toimia oppimiseen liittyvän liikkuvuuden keskeisenä edistäjänä. Liikkuvuusmahdollisuuden ulottamiseksi koskemaan huomattavasti suurempaa ryhmää voi kuitenkin olla tarpeen muuttaa EU:n rahoituksen rakennetta ja suunnata nykyisiä rahoitusvälineitä uudelleen, jotta toiminnan näkyvyys ja tehokkuus paranisivat. Yksin EU:n rahoitus ei kuitenkaan riitä, vaan on löydettävä selvästi laajempi rahoituspohja. EU:n tason sekä kansallisten ja alueviranomaisten sekä koulutuslaitosten, kansalaisyhteiskunnan järjestöjen ja liikkuvuuden parissa toimivien paikallisviranomaisten olisi yhdistettävä kapasiteettinsa liikkuvuuden rahoitukseen.

Miten saataisiin kaikki kansallisen, alueellisen ja paikallisen tason toimijat ja resurssit toimimaan aktiivisemmin nuorten liikkuvuustoimien hyväksi?

Mainitkaa esimerkkejä onnistuneesta alueellisesta yhteistyöstä.

Onko tiedossanne nuorten liikkuvuuden rahoitukseen liittyviä hyviä esimerkkejä ja innovatiivisia ideoita?

3.2. Yritysmaailma aktiivisemmin mukaan

Yritysten innostusta ja osallistumista nuorison liikkuvuuteen voitaisiin vielä vahvistaa. Yrityksiä olisi kaikilla aloilla rohkaistava järjestämään harjoittelua, tutkimusohjelmia ja yhteistyöhankkeita, joiden kautta nuoret pääsevät työskentelemään yhdessä yrityksen kanssa tai yrityksessä itsessään – joko yksin tai monialaisissa ryhmissä. Yritykset on saatava vakuuttumaan oppimiseen liittyvän liikkuvuuden arvosta, jotta ne ryhtyisivät toimiin ja tarjoaisivat nuorille lisää harjoittelupaikkoja. Yritykset voivat myös osallistua nuorten

liikkuvuustoimien rahoitukseen yhdessä Euroopan, kansallisen ja aluetason viranomaisten kanssa.[43]

Nuorten yrittäjien liikkuvuus edistää eurooppalaisten yritysten kansainvälistymistä ja kilpailukykyä. Euroopan innovaatio- ja teknologiainstituutti EIT tarjoaa täyden toimintavalmiuden saavutettuaan opiskelijoille, tutkijoille ja muulle korkeakouluväelle lisää liikkuvuusmahdollisuuksia instituutin eri toiminta-aloilla.[44]

Lisätietoja: Marie Curie -toimet

Marie Curie -toimet tarjoavat tutkijoille runsaasti erilaisia mahdollisuuksia maantieteelliseen ja sektorienväliseen liikkuvuuteen. Esimerkiksi Marie Curie -peruskoulutusverkostot (ITN, Initial Training Networks) tarjoavat uransa alkuvaiheessa oleville tutkijoille tilaisuuden parantaa tutkimusvalmiuksiaan, osallistua kansainvälisesti verkostoituneiden, tunnustettujen tutkimusryhmien työhön ja parantaa uranäkymiään. Verkostot rekrytoivat ja työllistävät tutkijoita, tarjoavat erikoistuneita koulutusmoduuleita ja antavat tutkijoille kokemusta yksityissektorista. Toinen esimerkki ovat yritysten ja tiedelaitosten yhteiset toimintamuodot ja kumppanuudet (IAPP), joihin voivat osallistua erityyppiset ja -kokoiset korkeakoulut ja yritykset ja joissa keskitytään yhteisiin tutkimushankkeisiin. Tarkoituksena on tarjota kaupallisen ja ei-kaupallisen alan edustajille mahdollisuus oppia toisiltaan tilapäisten henkilöstövaihtojen kautta.

http://ec.europa.eu/mariecurieactions/

Toimiva ratkaisu: Go for Europe

Go for Europe on saksalaisessa Baden-Württembergin osavaltiossa toimivien kauppa- ja käsiteollisuuskamarien ja metalli- ja sähköalan yritysten yhteinen hanke, jolla tuetaan harjoittelua ulkomailla ja pyritään tekemään oppisopimuskoulutuksesta kansainvälisempää, jotta oppilaat saavat paremmat valmiudet toimia Euroopan työmarkkinoilla.

http://www.goforeurope.de/home.html

Kuinka yrityksiä voitaisiin motivoida osallistumistaan voimakkaammin nuorten liikkuvuustoimiin? Kertokaa toimivista ratkaisuista.

3.3. Virtuaaliverkostot ja eTwinning

Virtuaalinen liikkuvuus, jossa käytetään internetiä ja muita sähköisiä tieto- ja viestintävälineitä, innostaa monesti myös fyysiseen liikkuvuuteen. Vaikkei virtuaalinen liikkuvuus korvaakaan fyysistä liikkuvuutta, nuoret voivat sen avulla valmistautua ulkomailla vietettävään jaksoon. Lisäksi se voi antaa pohjaa tulevalle fyysiselle liikkuvuusjaksolle: se helpottaa tutustumista toisiin, yhteyksien luomista, sosiaalista verkostoitumista jne. Sen avulla voi myös pitää ulkomaanjakson jälkeen yhteyttä isäntämaahan. Virtuaalinen liikkuvuus voi antaa mahdollisuuden kansainvälisyyteen myös niille, jotka syystä tai toisesta eivät voi tai halua lähteä ulkomaille. Tällaisissa yhteyksissä tieto- ja viestintätekniikan käyttökohteina ja käyttäjäryhminä voivat olla esimerkiksi sähköinen ystävyystoiminta, virtuaalifoorumit,

---

43 Ks. myös komission tiedonanto *Uusi kumppanuus korkeakoulujen nykyaikaistamiseksi: korkeakoulujen ja yritysten välisen vuoropuhelun EU-foorumi* (KOM(2009) 158).

44 Ks. http://eit.europa.eu/.

opettajat ja muut asiaan liittyvät välittäjät, yksittäiset asiasta kiinnostuneet ihmiset, interaktiiviset yhteisöt ja avoimeen lähdekoodiin liittyvät hankkeet. Virtuaalinen liikkuvuus voi lisäksi olla sopiva ja käytännöllinen liikkuvuusmuoto nuorille koululaisille, joiden kohdalla ulkomaanmatka ei välttämättä tule kyseeseen. Sähköinen ystävyystoiminta voi parantaa liikkuvuustoimien laatua (esimerkiksi valmistelu voi parantua) ja tehdä niistä kestävämpipohjaisia.

Lisätietoja: Comenius-ohjelmaan kuuluva eTwinning

Comenius-ohjelmaan kuuluvalla eTwinning-aloitteella edistetään tieto- ja viestintätekniikan käyttöä tukemaan yhdessä oppimista, oppimisen eurooppalaista ulottuvuutta, resurssien ja käytäntöjen jakamista ja tietotekniikan pedagogista käyttöä kouluissa eri puolilla Eurooppaa. Toimintaan osallistuvat perus- ja keskiasteen koulut solmivat internetin kautta ystävyyslinkin jonkin muualla Euroopassa sijaitsevan koulun kanssa. Keskeisellä sijalla eTwinning-toiminnassa ovat osallistujakoulujen yhteiset pedagogiset projektit, joiden kehittämiseen käytetään eTwinning-portaalista löytyviä välineitä ja internet-tilaa. Omaperäisintä eTwinningissä on se, ettei se myönnä rahoitusta yksittäisille hankkeille vaan tarjoaa tukea, palveluja, ideoita ja työkaluja koulujen yhteistyön helpottamiseksi ja tunnustamiseksi. Toimintaan osallistuu yli 50 000 koulua ympäri Eurooppaa.

http://www.etwinning.net/en/pub/index.htm

Toimiva ratkaisu: virtuaalinen kampus digiajan opiskelijoille

Tämä avointa ja etäopetusta tarjoavien tahojen eurooppalainen verkosto rakentaa virtuaalista kampusta ”digiajan opiskelijoille”. Tarkoituksena on tarjota avoimesti käyttöön oppimisen resursseja ja työkaluja sekä huolehtia siitä, että kumppanikorkeakouluissa käytetyt verkko-oppimisympäristöt sopivat toistensa kanssa yhteen.

www.vicadis.net

Miten voitaisiin tietotekniikkaa hyödyntämällä parhaiten tarjota mahdollisuuksia virtuaaliseen liikkuvuuteen fyysisen liikkuvuuden täydennykseksi?

Voitaisiinko eTwinning-mallia soveltaa muillakin oppimisen aloilla, kuten vapaaehtoistyössä ja ammatillisessa koulutuksessa?

3.4. ”Välittäjät” mukaan

Kuten kohdassa 1.2 lyhyesti todettiin, innostunut opettaja, kouluttaja tai nuorisotyöntekijä, joka on itse osallistunut liikkuvuustoimeen, voi motivoida nuorta suorittamaan ulkomaanjakson. He näet pystyvät uskottavasti kertomaan liikkuvuuden eduista ja toimimaan nuorison liikkuvuuden puolestapuhujina.

Oma liikkuvuus ja nuorten auttaminen ulkomaille lähdössä vaatii opettajalta, kouluttajalta tai nuorisotyöntekijältä kuitenkin useimmiten huomattavaa henkilökohtaista panostusta. Yleissivistävien koulujen, korkeakoulujen ja ammattikoulujen opettajia olisi rohkaistava liikkuvuuteen, ja liikkuvuusjaksot olisi tunnustettava kiinteäksi osaksi heidän urakehitystään. Sama koskee nuorisojärjestöjen työntekijöitä.

Nuoria ulkomaanoleskelun valmisteluissa auttavien opettajien ja nuorisotyöntekijöiden siihen uhraama aika ja työ olisi nekin otettava asianmukaisesti huomioon heidän tehtävänkuvassaan ja heidän työnsä organisoinnissa. Turhankin usein on nimittäin niin, että nuoren mahdollisuus liikkuvuuteen on tulosta opettajan tai nuorisotyöntekijän henkilökohtaisesta omistautumisesta ja valmiudesta uhrata vapaa-aikaansa ja omia resurssejaan noiden mahdollisuuksien luomiseen. Nämä ihmiset tarvitsevat kannustimia ja ansaitsevat tunnustuksen arvokkaasta työstään.

Yksi keino olisi kehittää kaikkien kohdealojen opetushenkilökunnalle liikkuvuusmahdollisuuksia – esimerkiksi vastavuoroista opettajavaihtoa. Erityistä huomiota voitaisiin kiinnittää kouluttajien koulutukseen strategisesti tärkeillä ja taitovajeesta kärsivillä aloilla, joita mainittiin tiedonannossa *Uudet taidot uusia työpaikkoja varten*.[45]

Kieltenopettajat ovat erityisen tärkeä välittäjäryhmä. Vaikka vaikuttaisikin itsestään selvältä, että kieltenopettaja on viettänyt aikaa maassa, jonka kieltä hän opettaa, näin ei aina ole kaikkialla Euroopassa. Kieltenopettajille pitäisi tarjota myös tilaisuus opettaa äidinkieltään ulkomailla.

Vielä yksi ryhmä, jonka kokemuksia voitaisiin hyödyntää tässä yhteydessä, ovat itse liikkuvuustoimiin osallistuneet eli korkeakoulujen entiset opiskelijat sekä oppilaiden, opiskelijoiden ja entisten vapaaehtoistyöntekijöiden erilaiset verkostot.

Toimiva ratkaisu:

Marie Curie -stipendiaattijärjestö

Marie Curie -stipendiaattijärjestön jäsenet ovat nuoria tutkijoita, joille Euroopan yhteisö on myöntänyt apurahan tutkimukseen liittyvää liikkuvuutta varten. Järjestö tarjoaa nuorille eurooppalaisille tutkijoille tietoa ja keskustelufoorumin.

http://mcfa.eu

Erasmus Student Network

Erasmus Student Network (ESN) on voittoa tavoittelematon kansainvälinen opiskelijajärjestö. Sen tarkoituksena on edistää korkeakouluopiskelijoiden liikkuvuutta periaatteella ”opiskelijat auttavat toisiaan”. Verkko tarjoaa palveluja ja tietoa 150 000 opiskelijalle.

www.esn.org

Erasmus Mundus Students and Alumni Association (EMA)

Erasmus Mundus -ohjelman entisten ja nykyisten opiskelijoiden järjestö EMA tarjoaa foorumin verkostoitumista, viestintää ja yhteistyötä varten ja tekee Erasmus Mundus -ohjelmaa tunnetuksi eurooppalaisena kansainvälisen opiskelun huippuohjelmana. Entiset Erasmus Mundus -opiskelijat ovat osoittautuneet tehokkaimmiksi ohjelman puolestapuhujiksi

[45] Uudet taidot uusia työpaikkoja varten – *Työmarkkinoiden ja ammattitaitotarpeiden ennakoiminen ja yhteensovittaminen* (SEC(2008) 3058), http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc/com868_fi.pdf.

lähtömaissaan, sillä heillä on ensi käden tietoa opiskelijoiden tarpeista ja ongelmista sekä kielistä.

www.em-a.eu

Pitäisikö ”välittäjien” (opettajien, nuorisotyöntekijöiden jne.) liikkuvuusmahdollisuuksille antaa enemmän tukea ja näkyvyyttä eurooppalaisissa ohjelmissa?

Mitkä ovat mielestänne keskeisimpiä esteitä sille, että opettajat osallistuisivat voimakkaammin liikkuvuustoimien edistämiseen?

3.5. Liikkuvuustavoitteet

Marraskuussa 2008 pidetyssä koulutusneuvoston kokouksessa ministerit ilmaisivat laajan tukensa uusille liikkuvuutta lisääville toimille. Tuon tuen pohjalta olisi nyt määriteltävä täsmällisiä tavoitteita. Konkreettiset alakohtaiset tavoitteet voisivat olla tehokas keino rohkaista jäsenvaltioita, alueviranomaisia, laitoksia ja järjestöjä kohdentamaan strategioitaan. Koulutukseen liittyviä tavoitteita on asetettu Lissabonin strategiassa, mutta tällä haavaa liikkuvuus ei sisälly niihin. Tavoitearvot ovat osoittautuneet hyödylliseksi välineeksi avoimessa koordinointimenetelmässä – etenkin sidosryhmien motivoimisessa. Täsmällisistä liikkuvuustavoitteista keskustellaan parhaillaan uudistetun koulutusstrategian puitteissa. Huhtikuussa 2009 otettiin merkittävä edistysaskel, kun Bolognan prosessin yhteydessä vahvistettiin liikkuvuustavoite korkeakouluopiskelijoille. Tavoitteena on, että vuoteen 2020 mennessä vähintään 20 prosenttia Euroopan korkeakoulutusalueen maiden korkeakouluista valmistuneista on opiskellut tai harjoitellut ulkomailla (ks. alaviite 10). Sen pohjalta Eurooppa-neuvosto kehotti toukokuussa 2009 komissiota tutkimaan mahdollisuutta sisällyttää vertailuarvoon ammattikoulutus ja opettajien liikkuvuus.[46]

Eurooppalaisten ja kansallisten vertailuarvojen asettamisen lisäksi voisi olla hyvä, että myös alueet, korkeakoulut, koulut, yritykset ja järjestöt vahvistaisivat omia strategisia vertailuarvojaan koulutus- ja taitostrategioidensa mukaisesti. Kun vertailuarvoja pidetään omina, motivaatio niiden saavuttamiseen on hyvä.

Toimiva ratkaisu: kansalliset ja järjestöjen liikkuvuustavoitteet korkea-asteella

Suomen tuoreessa korkeakoulujen kansainvälistymisstrategiassa 2009–2015 asetetaan liikkuvuudelle tavoitteita, joiden mukaan vuonna 2015 yliopistojen opiskelijoista ja harjoittelijoista 6 prosenttia (3,8 % vuonna 2007) ja ammattikorkeakoulujen opiskelijoista ja harjoittelijoista 8 prosenttia (6,1 % vuonna 2007) lähtee liikkuvuusjaksolle.

Itävalta on asettanut tavoitteeksi, että vuoteen 2020 mennessä 50 prosentilla valmistuneista on kokemusta opintoihinsa liittyvästä liikkuvuudesta.

Tavoitteita on asetettu muuallakin kuin hallitustasolla: myös Saksan Deutsche Akademischer Austausch Dienst eli DAAD haluaisi, että vähintään puolet valmistuneista olisi osallistunut liikkuvuustoimiin ”keskipitkällä aikavälillä”.

---

[46] Neuvoston päätelmät eurooppalaisen koulutusyhteistyön strategisista puitteista (http://register.consilium.europa.eu/pdf/fi/09/st09/st09845.fi09.pdf).

Pidättekö tavoitearvoja käyttökelpoisena tapana määritellä liikkuvuusstrategia? Jos pidätte, millä tasolla (Euroopan, kansallisella, laitosten, sektorien jne.)?

Kertokaa toimivista ratkaisuista.

PÄÄTELMÄT

Tällä vihreällä kirjalla halutaan nostaa esiin lukuisia kysymyksiä, jotka liittyvät nuorten eurooppalaisten liikkuvuuteen kaikilla aloilla ja kaikissa yhteyksissä.

Euroopan komissio pyytää kaikilta sidosryhmiltä – niin viranomaisilta kuin yksityishenkilöiltäkin – tukea toimilleen, joilla nuorten liikkuvuudesta tehtäisiin poikkeuksen sijaan sääntö. Tavoite on toki nykyisessä taloudellisessa tilanteessa haastava, mutta on syytä muistaa, että oppimiseen liittyvä liikkuvuus on keskeinen osa strategiaa, jolla halutaan varmistaa, että Euroopalla on käytettävissään ne taidot, joita tulevaisuudessa tarvitaan.

Vihreässä kirjassa tuodaan esiin osa-alueita, joilla tarvitaan lisätoimia. Monet toimet edellyttävät toimintaa kansallisella, alueellisella ja laitostasolla samoin kuin kansalaisyhteiskunnan, yritysmaailman ja muiden sidosryhmien aktiivista panosta.

Kirjassa esitetään mahdollisia toimintalinjauksia, joita voitaisiin harkita toiminnan eri tasoilla. Tarkoituksena on saada palautetta, eikä luettelo suinkaan ole tyhjentävä. Kaikkia asiasta kiinnostuneita pyydetään osallistumaan keskusteluun ja esittämään toimintavaihtoehtoja. Komissio arvioi saamansa palautteen huolellisesti ja valmistelee sitten ehdotuksen käytännön jatkotoimiksi.

KUINKA KUULEMISEEN OSALLISTUTAAN?

Kommentit tähän vihreään kirjaan kerätään kahdella eri tasolla.

Ensinnäkin komissio pyytää sidosryhmiä vastaamaan tekstissä esitettyihin kysymyksiin ja pohtimaan toimivia ratkaisuja ja esittämään niistä esimerkkejä.

Kaikki yksityishenkilöitä koskevat tiedot pidetään nimettöminä. Organisaation puolesta vastaavia pyydetään ilmoittamaan edustamansa elimen nimi ja tyyppi. Ammatillisia järjestöjä pyydetään rekisteröitymään komission ylläpitämään edunvalvojien rekisteriin (http://ec.europa.eu/transparency/regrin).

Kommentit voi lähettää sähköpostitse osoitteeseen
EAC-GREEN-PAPER-MOBILITY@ec.europa.eu.

tai postitse osoitteeseen

EAC GREEN PAPER MOBILITY

DG EAC/B3

MADO 11/14

European Commission

B-1049 Brussels

Toinen tapa osallistua on täyttää verkossa suurelle yleisölle suunnattu monivalintalomake, joka löytyy osoitteesta

http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/consult/index_en.html

Julkinen kuuleminen molemmilla tasoilla päättyy **15. joulukuuta 2009**.